

Pekka Ahonen:

Karjalaisten osuus Kemin kaupungin kehitykseen

Kirjoitus on julkaistu Kemin kotiseutu- ja museoyhdistyksen JATULI julkaisussa XV/1975. Julkaisemme sen heimolehdestämme tekijän luvalla.

Kiistämätön tosiasia on, että Itä-Karjalaisella heimolla on suuri osuus Kemin kaupungin kehityksessä ja sen historiasa, jos ei muilla ansiolla, niin ainakin veronmaksussa ja työnteossa. Tämän vuosisadan alussa — tarkemmin sanottuna vuosina 1921 ja 1922 — tuli Kemiin suuri määrä niinsanottuja Karjalan pakolaisia, jotka Karjalan vapaustaistelun epäonnistuttua olivat pakotettuja siirtymään Suomeen. Näinä vuosina oli parhaillaan rakenteilla Veitsiluodon saha Kemissä, missä tarvittiin paljon työvoimaa. Kun tämä laitos oli Suomen valtion yritys, sinne luonnollisesti sijoitettiin suuri määrä työkykyisiä Karjalan pakolaisia, sillä valtio oli vastuussa heidän toimeentulostaan. Suurin osa niistä kahdestasadasta henkilöstä, jotka tulivat Kemiin toukokuun alussa v:nä 1922, sijoitettiin Veitsiluodon ja Kemi Oy:n sahalaitoksille, Veitsiluotoon, Karihaaraan ja Laitakariin. Asuntopula oli silloinkin vallitsemassa varsinkin Veitsiluodossa. Kiireesti kyhättiin Veitsiluodossa Aunuksen päähän saarta väliaikaisia parakkirakennuksia, johon yhteismajoituksiin sijoitettiin nämä uudet tulokkaat.

Monen karjalaisen uusi elämä alkoi näissä yhteismajoituksissa, »uudessa Isänmaassa». Tästä parakkielämästä voisi kertoa paljonkin mielenkiintoista luettavaa aikamme ihmisille, jotka vieläkin ovat tyytymättömiä nykyisiin hyviin asuntoihin. Mainitsen vaan erään karjalaisen miehen Juho Pöntösen pyynnön johtaja Seppälälle. Tämä mies, joka oli vuosien kuluessa oppinut ja päässyt ammattityöhön lautatarhalta ja asusti vielä tuossa yhteismajoituksessa, esitti johtaja Seppälälle pyynnön omasta asunnosta kansanomaiseen tapaan: »Kuule sie Seppälä, enkö mie jo voisi saada uutta asuntoa, kun siellä parakissa on kylmä, on luteita ja täit purree ja pieru haisee, kun mie nukun yläritsissä, ja minulla on vuorotyö, enkä saa yöllä nukuttua ja päivällä on muutenkin hulinaa, ettei nukkumisesta tule mitään.» Kun pian sen jälkeen tapasin johtaja Seppälän työasioissa, kysyi tämä: »Onko tuo mies hullu, joka äsken puhutteli munua ja sinuttelei?» »Ei hän ole hullu, vaan se johtui luultavasti siitä, että vanhemmat karjalaiset puhuttelevat kaikkia sinuksi ja tämä tuli tietysti Pöntöseltä tottumuksesta», sanoin minä. — Pöntösen sai asunnon toisen kaverina vinttihuoneessa.

Minun täytyy näin jälkepäin myöntää ja antaa työnjohtajana tunnustus, että hyviä ja yrittäviä miehiä olivat työssään nämä alkukantaiset Karjalan miehet. Hyviä oppimaan vaikeimmankin ammattityön. Heistä kehittyi hyviä ammattimiehiä varsinkin Veitsiluodon sahalla. He ansaitsivat hyvin ammattityössään ja heidän elämänsä vähitellen järjestyi siedettäväksi. Monet hommasivat luokseen perheensä, vaimon

kulkua koskevia merkintöjä ja näyttöjä sekä asiaa kuvaavia Laatokan miesten kertomuksia. Ja joku oma arvioni ja vertailuni. Tarkoitukseni onkin saada ne kirjoittamaan ja kertomaan, jotka enemmän tietävät Laatokan merenpurjealuksista. Otaksun, että nyt on jo korkea aika siihen.

ja lapset, jotka oli väliaikaisesti sijoitettu Kymenlinnan pakolaisleirille. Näin alkoi uusi elämä uudessa isänmaassa. Lapset kasvoivat ja kehittyivät ja uusia tietysti myöskin syntyi. Lapsia koetettiin vointien ja varallisuuden mukaan kouluttaa eri ammattialoille. Moni karjalainen isä ja äiti saivatkin lapsistaan kasvatettua kunnan kansalaisia, hyviä ammattimiehiä ja naisia tälle maalle, kaiken puutteenkin keskellä. Heistä on tullut hyviä opettajia, työnjohtajia, insinöörejä, sairaanhoitajia ja monia muita hyviä virkamiehiä ja työmiehiä, jotka maksavat nyt Kemin kaupungin kassaan suuria veromaksuja, kuten muurahaiset kilpaa yhteiseen kekkoon, lisäten täten Kemin kaupungin hyvinvointia. Sanalasku sanoo, että ahkeruus kovanonnon voittoa, ja näin on tapahtunut monen karjalaisen miehen ja naisen kohdalla, ikävä vaan ettei kaikkien kohdalla. Monen pakolaisen elämäntie on mutkistunut ja muuttunut ohdakkeiseksi poluksi, joko oman heikkouden takia, tai kovan kohtalon kolhimana. Ystäviä ja apuakin on matkan varrella ollut, mutta eivät kaikki ole osanneet ajoissa tarttua auttavaan käteen ja hyvää tarkoittavaa neuvoa hyväkseen käyttää. Valistustyötäkin on keskuudessamme yritetty vuosien vieriessä tehdä, mutta sen työn tuloksista voimmekin päätellä myöhemmin, kun olemme tutustuneet asiaan.

Suurin osa Itä-Karjalasta saapuneista nuorista sijoitettiin eri järjestöjen toimesta Suomessa erilaisiin oppilaitoksiin kuten kansanopistoihin, nuoriso-opistoihin, opettajaseminaareihin ja muihin ammattilalanoppilaitoksiin. Koulujen suljettua ovensa kesäajaksi, riensivät karjalaisnuoret ansiotyöhön saadakseen toimeentulon ja seuraavaksi talveksi vaatetta ja opintorahoja itselleen. Kun useimpien nuorten vanhemmat olivat töissä jossakin teollisuuslaitoksessa, pyrkivät lapset tietysti heidän luokseen, toivoen heidän myötävaikutuksellaan pääsevänsä työhön käsiksi. Kuten alussa jo mainitsen Kemi oli yksi suurimpia kohteita pakolaisnuorille, Veitsiluodon sahalaitoksen ja Karihaaran tehtaiden ansiosta. Sinne riensi keväisin suuri määrä karjalaisopiskelijoita työhaakuun. Minkälainen oli sitten se näky, minkä nuoriso kohtasi näillä teollisuuslaitoksilla sukulaistensa ja heimolaistensa keskuudessa? Itse mukanaolleen kertoo opiskelija Akseli Kotaniemi Karjalan Heimossa 23.11.1934 seuraavaa:

»Kun ensimmäinen Karjala-Kerho täyttää nyt kymmenen vuotta, niin pyydän tuoda julki muutaman sanan kerhotoinnin alkuvaiheista.

Karjalan koulunuorukaiset täällä pakolaisina ollessaan tulivat kosketuksiin omien kohtalovereittensa kanssa kesäaikoina. Ne pettymykset ja katkeruudet, mitkä koulunuorukaiset kohtasivat saapuessaan veljiensä luo tehdaspaikkoihin, olivat monesti aivan järkyttävät. Heidän eteensä aukenivat jyrkät vastakohtat. He olivat saaneet monta jaloa siementä sydämiinsä ja päässeet monesta tiedosta ja taidosta osalliseksi suomalaisissa kouluissa. Tullessaan tehdaspaikkoihin huomasivat he ensinäkemisellä, mikä siellä oli koh-

Karjala kerhojen yhteinen sekakuoro Kemissä pirtissä opettaja Kerttu Tolvaisen ja opettaja Aksolan johtamana.

dannut heidän tovereitaan — usein täydellinen rappauteuminen. Juoppous oli saanut niin nuoret kuin vanhatkin pauloihinsa ja muut paheet seurasivat ensimmäistä. Moni koulu- nuorukainen hylkäsi omat langenneet toverinsa ja eristyi omaan seuraansa. Mutta toiset nuorukaiset, jotka muistivat Karjalan menneisyyden ja toivoivat parasta Karjalan tulevaisuudelta, eivät voineet hylätä veljiään. Olivathan nämäkin veljet olleet taistelemassa Karjalan oikeuksien puolesta. Mutta ankara kova kohtalo oli johtanut heidät luisuvalle tielle. Ajattelemattomat suomalaiset työtoverit suhtautuivat vihamielisesti, sortaen pakolaisia. Ahdinko, huonot asunto- olot, koti-ikävä, painoivat pakolaisia, joiden mielissä ei näytännyt olevan mitään toivoa onnellisemmasta tulevaisuudesta. Ajattelevammat karjalaiset eivät voineet hyljätä harhaantu- neita veljiään, eikä jättää heitä oman onnensa nojaan.

Vuosien 1923—1924 vaihteessa ylioppilas Ohto Oksala oli kertopuhujamatkalla pakolaisten keskuudessa. Hän kirjoitti Suomen Heimossa Karjalan nuorisoseuroista, antaen viit- tauksen niille pakolaisille, jotka työskentelivät maatalous- töissä, kuinka hekin voisivat osallistua nuorisoseuratoimin- taan ja siten kehittää itseään ja vihdoin viedä tämän valistus- muodon Karjalann. Kirjoitus sai Karjalan pakolaisten valis- tusta harrastavissa piireissä vastakaikua. Niinpä keväällä 1924 perustettiin nuorisoseura. Ikävä vain, että tämä kaunis yritys jäi sillä kertaa unelmaksi, jota toteuttamaan ryhdyttiin vasta keväällä 1925. Ja nyt katsellessamme tämän yrityksen kymmenvuotistuloksia, ei voi olla merkille panematta, että hyve saa jalansijaa vaikeissa ja puutteellisissakin oloissa, kun on uhrautuvaa mieltä ja yksimielisyyttä sekä tahtoa astua päivään päin yön keskeltä reippain mielin ja lippumme ympäri rynnistään laulaen hilpein mielin.»

Edellä kuvatut ikävät näkymät rajoittuvat kuitenkin vain pakolaisuuden varhaisempiin vuosiin. Tyytymättömimmät matkustivat armahduksen perusteella takaisin Itä-Karjalaan ja erilaiset toimenpiteet alkoivat vaikuttaa kohottavasti pa- kolaisten elämään. Lähinnä pakolaisten oma toiminta pe- rustamissaan kerhoissa ja heimoystävien aktiivinen sivistys- työ muuttivat näkymiä muutaman muoden kuluttua ilah- duttavasti kauniimmiksi.

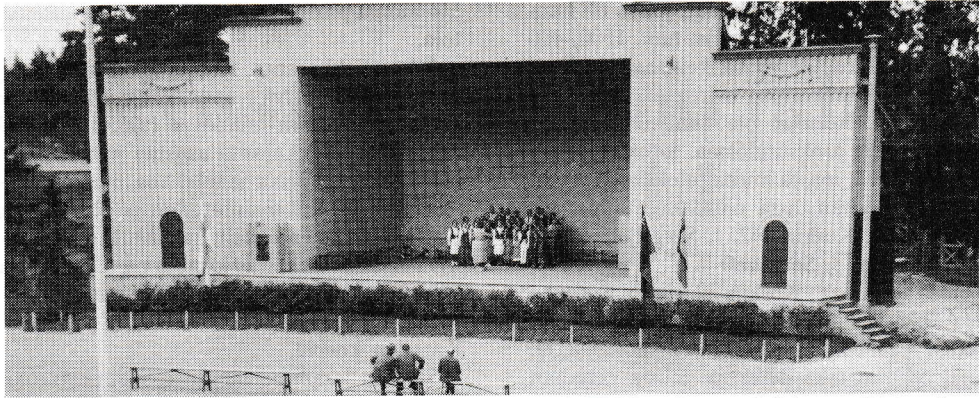
Karjala-kerhoja perustettiin Kemissä Veirsiluotoon, Kari- haaraan ja Laitakariin. Niiden toiminnalle heimopakolaisten aineellisen ja henkisen elämän kohottamiseksi on annettava erittäin suuri arvo. Monet vuoden tai kaksi kansanopistoa tai nuoriso-opistoa käyneet jäivät vakituisiksi työntekijöiksi Kemissä teollisuuslaitoksille, osallistuen innolla ja tarmolla perustettujen kerhojen monenlaiseseen vapaaehtoiseen valis- tus- ja kasvatustyöhön. Moni karjalaisnuorukainen löysi karjalaiskerhon piiristä itselleen sopivan ajanvietepaikan ja

säästy joutumasta viinamiesten seuraan. Viinahan Kemissä näytteli näihin aikoihin melkoista osaa teollisuustyöntekijöi- den keskuudessa — elettiinhan parhaillaan kuulua »pirtuui- kaa».

Karjalaisten keskuudessa oli monia valistuneita ja elä- mänkokemusta omaavia vanhempia henkilöitä, jotka huomasivat karjalaiskerhoyön kasvattavan merkityksen ja liit- tyivät aktiivisesti mukaan kerhoyöhön ja olivat hyvinä neu- vonantajina monissa vaikeissa asioissa. Mainittakoon tässä muutamia nimiä, joista suurin osa on jo mennyt manan ma- joille, mutta joiden jälkeläisiä vaikuttaa nyky-Kemissä elä- mään. Näistä ansaitsee ensimmäisenä maininnan Teodor Nersäinen, erittäin valistunut henkilö, joka jo Karjalassa ol- lessaan oli toiminut kunnan puheenjohtajana. Täälläkin hän toimi monissa luottamustehtävissä ja oli kiinteästi mukana Karjala-kerhojen toiminnassa. Hänellä oli joukko lapsia, joista monet ovat suorittaneet elämäntyönsä Kemissä. Näistä mainittakoon naisrakennusmestari Nasti Netsäinen ja opet- taja Julia Netsäinen. Kaksi poikaa makaa Kemissä sankari- haudassa viime sotien uhreina. Jussi Netsäinen on toiminut mm. Veitsiluoto Oy:n metsäpuolen varastonhoitajana.

Toisena veteraanina Karjala-kerhoyössä muistan hyvin Vasili Kotaniemen. Hänen jälkeläisistään Heimo ja Antti Kotaniemi palvelevat Veitsiluotoyhtiötä ja näinollen hyödyt- tävät sekä työllään että veromarkoillaan Kemissä edistystä. Kolmantena tosi valistuneena miehenä mainittakoon Alekski Vuolle, Vuokkiniemen kunnan entinen metsänhoitaja. Puo- lalaisesta syntyperästään huolimatta hänellä sykkii rinnassa karjalainen sydän. Hänen jälkeläisistään mainittakoon in- sinööri Nikke Vuolle ja saksan sekä venäjän tulkki Seva Vuolle. Tytär Anni omistaa Oulussa parturiliikkeen. Hänen sydämensä on edelleen karjalaisuutta täynnä, mikä kävi sel- väksi tavatessani hänet joku vuosi sitten Oulussa. Unohtaa ei suinkaan sovi Pekka Aaltoa, joka oli Karjala-kerhojen ru- noseppä, tunnettu Karjala-kerho lehdessä pakinoitsija. »Pekan pakinat» olivat aikoinaan kiinnostavaa luettavaa. Pekka Aalto on kirjoittanut kirjan »Karjalan kotkat».

Itse Aalto Pekka makaa myöskin Kemissä sankarihaudassa. Muuten tulkoon tämän yhteydessä mainittua, että maan- puolustustyö näille karjalaispakolaisille ei suinkaan ollut vieras, se oli sydämen läheistä työtä, ehkä siksi, että he olivat jo kerran menettäneet syntymämaansa ja tiesivät hyvin mitä vieras sorto merkitsee. Kemissä kaupungin sankarihaudasta voimme lukea useita kymmeniä kaatuneita sankarivainajia, syntyperäisiä karjalaisia tai karjalaisten vaanhemmista syn- tyneitä. Kunnia ja kiitos heidänkin muistolle.

Veitsiluodon Karjala kerhon kuoro harjoituksissa Vakkosalmen puistossa Sortavalassa v. 1935.

Paljon olisi mainittavia nimiä, jotka tukivat karjalaisten kerhotyötä, mutta ei tämän yhteyteen voi kaikkia sisällyttää. Arvokasta tukea saimme monelta suomalaiselta heimoystävältä Kemissä Karjala-kerhoyössä. Heistä mainittakoon monivuotisena kuoronjohtajana toiminut opettaja Kerttu Tolvanen, joka antaumuksella opetti ja johti kuoroa monissa juhlatilaisuuksissa eri paikkakunnilla, osallistuimmehan kuorona Sortavalassa pidettyyn koko maata käsittävään Heimo- ja laulujuhlaankin opettaja Tolvasen johdolla. Monet juhlapuheet ja esitelmät piti opettaja Niilo Teerijoki, tultuaan Rytikarin koulun opettajaksi. Maisteri Matti Niinimaa oli eräs kerhomme ja karjalaisten ystävä, joka päästi meidät palkkahästä, kun juhlapuhuja puuttui jostakin juhlatilaisuudesta. Kunnioituksella tulokoon mainituksi, että itse kunnioitettu Uno Hannulakin oli erittäin myötämielinen Karjala-kerhotyölle, oli pa kerran Karjalajuhlissa Kemissä juhlapuhujana. Vuosien vierieissä on kerhotyöllä ollut paljon ystäviä suomalaisten keskuudessa. Merkittävä kannatus tälle työlle oli johtaja Juho Seppälän myötävaikutus. Usein hän vieraili kerhon järjestämässä juhlissa ja oli kerhon kunniajäsen. Lukuisat olivatkin ne juhlatilaisuudet, jotka Veitsiluodon Karjala-kerhokin aikoinaan järjesti. Suosituimpia näistä olivat helmikuun lopussa pidetyt Kalevalajuhlat, jotka kokosivat poikkeuksetta juhlahuoneen väkeä täyteen. Yhteisesti kemiläiset Karjala-kerhot järjestivät Kemiin itäkarjalaisten koko maata käsittävät heimojuhlatkin, jossa puhujana oli laulu kirjailija Ilmari Kianto.

Kun puhumme karjalaisten osuudesta Kemin kaupungin kehitykseen, ei voi jättää pois kuvasta kauppias Santeri Jaakkosta, joka kauppatyön lisäksi toimi Kemin kaupungin valtuustossa yli kaksikymmentä vuotta ja kaupungin hallituksessakin useita vuosia.

Santeri Jaakkonen tuli Kemiin opiskelijana, ansaitakseen kesäaikana opiskelurahoja talveksi, mutta jäikin Kemi-yhtiön palvelukseen 1927.

Ruumiillisen työn ohella Jaakkonen ei viettänyt vapaita päiviä joutilaana, vaan ostettuaan kauppias Liuskilta vanhan kulkukauppalaikon ja monenlaisia pieniä kulkukauppaan sopivia tavaraeriä, kulki hän laukkuineen ja kapsäkkineen talosta taloon kaupalla. Muistan erään myöhäisen illan syyskuunä vuonna 1928, kun Santeri tuli iltamyöhänä asuntooni Veitsiluodossa. Asuin silloin poikamiesmörskässä, vinttihuoneessa yksin. Tehtyämme muutamia pieniä kauppia, Santeri väsyneenä pyysi saada jäädä luokseni yöksi, sanoi taivalensa Karihaarasta jalkaparikassa maanpuolen kautta Veitsiluotoon ja käyneensä yksistään Veitsiluodossa 36 päivää. »Ei passaa kauppiaan jättää vinttihuonettaan käy-

mättä, ne onkin melkein parhaita kaupapaikkoja», sanoi Jaakkonen.

Arvasin, että Santerilla varmasti olisi nälkäkin. Kun kysyin haluaisiko hän jotakin syötävää ja juotavaa, niin hän sanoi, että jos keitit tuossa sähköpönnussa »kipätkää», niin minulla itselläni on tuolla kapsäkin pohjalla »suharie», toisin sanoen kuivaa leipää. Tämä muistuu ikäni mieleen. Ei sen aikuinen ihminen paljoa itselleen vaatinut nautintoja. Jos mieli päästä elämässä eteenpäin, oli säästettävä syömisessäkin, ja Santeri säästi. Niinpä hän jo vuonna 1933 perusti oman vaatetusliikkeen Karihaaraan. Myöhemmin haaraliikkeen Kemiin. Santeri Jaakkosessa oli sitä karjalaisten kauppiasverta aikamoinen annos suonissa, ei hän itseään säästänyt. Kun päivätyö oli päättynyt ja liikkeen ovet suljettu, ei hänen päivänsä vielä ollut täysi, vaan haukuttuaan pienen ja vaatimattoman aterian, hän monia tuntia työskenteli vielä tili- ja kirjien ääressä, sillä hän hoiti itse liikkeensä kirjanpidon. Ihmetellä täytyy Santerin tarmoa, kun hän vielä ennätti toimimaan monissa muissa luottotehtävissä, kuten Kemin Kauppiat ry:n puheenjohtajana ja Länsi-Pohjan yrittäjien hallituksessa.

Karjalan asiat olivat aina Santeri Jaakkosen sydäntä lähellä. Hän oli perustamassa Karjalan Sivistysseuran alaosaatosta Kemiin ja oli sen puheenjohtajana kuolemaansa saakka. Kiitos ja kunnia Santeri Jaakkosen muistolle ja työlle.

Urheilutoiminta otettiin Karjala-kerhojen ohjelmaan melko aikaisessa vaiheessa. Käsite »terve sielu terveessä ruumiissa» oli monen karjalaisopiskelijan ajatuksiin jäänyt koulussa saaduista vaikutteista ja siellä oli myös opittu monia urheilumuotoja. Kun alkuun päästiin, urheilusta muodostuikin eräs kerhojen tärkeimmistä toimintamuodoista. Urheiluhajaajiaakin löytyi niin kesä- kuin talviurheilulajeihin Kemin opettajien keskuudesta sekä silloisista vapaaehtoisista maanpuolustusjoukoista. Näistä Veitsiluodon Karjala-kerhon urheilutoiminnan varhaisemmista vaiheista kertoo Seeva Vuolle Karjalan Heimoon 1935 kirjoittamaansa kerhon kymmenvuotismuisteluksessa mm. seuraavaa:

Varmaankin jo Veitsiluodon Karjala-kerhon ensimmäisen toimintavuoden aikana harrastettiin urheilua, tosin vain yksityisesti, ei siis kerhon nimissä. Vasta vuonna 1926 on pöytäkirjoissa ensimmäinen maininta siihen suuntaan, että urheilua on alettu harrastaa. Huhtikuun 29. päivänä on nimittäin johtokunta kokouksessaan päättänyt esittää yleiselle kokoukselle, että kerholle hankittaisiin urheiluvälineitä. Toukokuun 14. päivänä pidetty yleinen kokous onkin antanut kannatuksensa asialle päättäen ostaa mm. mittanauhan ja valiten samalla urheilunohjaajaksi kerholaiset M. Saaren ja F. Pällin. Näiden päätösten tuloksena oli, että jo seuraavan

elokuun 2. päivänä järjestettiin urheilujuhlat, joissa oli huomiota herättävän runsaasti eri kilpailulajeja, nim. 1500, 400 ja 100 metrin juoksut sekä kuulantyyöntö, keihäänheitto, pituus- ja korkeushyppy ja kolmiloikka.

Valitettavasti allekirjoittaneen ei ole onnistunut saada käytettäväkseen sen aikaisia juoksutuloksia, jotka varmaan olisivat aika mielenkiintoisia, mutta muita tuloksia olen saanut sattumalta käsiini ja esitän tässä niistä muutamia: pituushyppy J. Niemi 461, Y. Koskin 442, J. Sergeijeff 438 ja M. Saari 436. Korkeushyppy J. Sergeijeff ja Y. Koskin 125, V. Niemi 120. Keihäänheitto Y. Koskin 32,45, P. Rotonen 31,05, A. Aheinen 30,75 ja F. Pälli 29,72. Kuulantyyöntö F. Pälli 9,19, P. Rotonen 8,65, M. Saari 8,57 ja P. Ahonen 8,09. Tulokset, kuten näkyy, ovat aika heikkoja, mutta vastahan siinä oli alku. Seuraavana vuonna tuli kerhon puheenjohtajaksi Vilho Paavilainen, mitä innokkain urheilumies. Samaan aikaan toimi paikkakunnalla ylityönjohtaja Savolainen, joka innokkaasti tuki kerhomme urheiluharrastuksia, pitäen mm. iltamissa lämminhenkisiä ja innostavia puheita.

Kerhomme ensimmäiset hiihtokilpailut suoritettiin helmikuun 6. päivänä 1928 5 kilometrin matkalla. Saavutukset tässä kilpailussa sekä kilpailijoiden kokemattomuuden että hiihtovarusteiden alkeellisuuden vuoksi jäivät heikonlaisiksi. Vuosi vuodelta tulokset kuitenkin paranivat. Parhaimmat tulokset hiihdossa vuoteen 1934 olivat seuraavat: 20 km J. Hiekkaranta 1.31.44, 15 km J. Pauloff 1.10.14, 5 km J. Hiekkaranta 20.02 ja V. Aheinen 20.12.

Parhaat kesäurheilutulokset vuoteen 1934 olivat seuraavat: 3000 m juoksu V. Aheinen 10.53, 1500 m juoksu T. Borissainen 4.39, 100 m juoksu T. Borissainen 12.8. Keihäänheitto M. Valtonen 41.00, kuulantyyöntö J. Netsäinen 10.69, pituushyppy M. Valtonen 520, korkeushyppy J. ja V. Netsäinen 146. 5-ottelussa saavutti T. Borissainen 9. 8.1930 328,06 pistettä ja 3-ottelussa V. Netsäinen 28. 8.1932 204 pistettä.

Yllämainitut tulokset eivät näytä kovin loistavilta, mutta pääasialhan oli että urheilua harrastettiin ja fyysistä kuntoa kehitettiin. Innostus oli suuri, eikä kilpailuista osanottajia puuttanut, kunhan kerhojen johtokunnat vaan ennättivät urheilukilpailuja järjestää. Kemins kauppiat suhtautuivat kilpailuihimme erittäin myönteisesti lahjoittamalla palkintoja. Pekka Räsäsen kellosepanliike ja Kemppisen rautakauppa ovat jääneet tässä suhteessa erikoisesti mieleeni, mutta kyllä monet muutkin liikkeet ovat olleet lahjoituksissa mukana. Suuret »pasibot» näin jälkeinkin käsin teille Kemins kauppiat tästä arvokkaasta avustanne, mikä ei suinkaan mennyt hukkaan. Monia hyviä urheilijoita kehittyi karjalaisten keskuudesta. Niinpä eräs maratonjuoksijamme, Karihaarassa vanhuudenpäiviään viettävä M. Melgin 75 ikävuodestaan huolimatta juoksee vielä ahkerasti pisyäkseen kunnossa. Kun käydessäni viime talvena Kemissä tiedustelin Melginin vointia ja hänen mahdollisia juoksuharrastuksiaan, tämä vastasi leikkillisesti: »Ka vielä, ei se muuten asu terve sielu terveessä ruumiissa.» Hyvää jatkoa vaan Malagias ja lisää vauhtia, kyllä sitä perille tullaan. Muitakin hyvänlaisia urheilijoita kehittyi Karjala-kerhojen keskuudesta.

Nikolai Mattinen, Karihaaran Karjala-kerhosta, oli erittäin hyvä 10 km:n juoksussa, sekä hiihdossa. Osallistui moniin Perä-Pohjolan piirikisoihin ja oli näissä kisoissa etupään miehinä. Eräs maininta 15 km:n murtomaahiihdosta vuodelta 1929 osoittaa Mattisen jo silloin olleen hyvä urheilun harrastaja, hänen tuloajaksi on merkitty 1.04.07.

Janne Uunola oli myöskin hyvä pitkämatkan hiihtäjä ja hyvä ampuja, hänen kotoaan Karihaarasta löytyy vielä nyt-

kin monia piirimestaruuskilpailuissa voitettuja kiertopalkintoja.

Juho Hiekkaranta, Kemins vävy, hyvä runonlausujamestari, oli myöskin hyvä lylynlykkääjä. Hänen aikansa oli tuossa samassa 15 km:n hiihdossa 1.06.41. Tulokseen tässä mainituksi, että Hiekkaranta asustaa nykyisin Helsingissä ja hänen poikansa pelaa jääkiekkoa maajoukkueessa.

Näihin pieniin mainintoihin ja pieniin tuloksiin jätämme Karjala-kerhojen urheiluharrastukset. Toteamme vaan, että hyvä on ollut tarkoitus ja moni meikälinen talvisodan ja jatkosodan aikana on ollut iloinen siitä, että on oppinut ja opetellut hiihtämään, ettei tarvinnut jalkapatikassa samoilla Karjalan korpia.

Samoin jätämme tämän pienen katsauksen karjalaisten elämästä Kemissä vuosina 1922—1945. Hyvää ja valoisaa on pääosiltaan ollut tuo aika, sillä useimman karjalaisen sydämessä eli toivo paremmasta tulevaisuudesta ja se kannusti työhön ja toimintaan. Kun vuodet vaihtuivat ja ajat muuttuivat, sammui toivonkipinä sydämistä ja uusi aika astui eteen. Oli katkera todeta, että moni karjalainen mies, palattuaan rintamalta, ehkä molemmissa sodissa mukana olleena, joutui jättämään Kemissä kotinsa ja työpaikkansa ja siirtymään jälleen pakolaiseksi uuteen maahan, maahan, jonka kieltä hän ei osannut sanaakaan. Kuinka vaikeata näitten ihmisten elämä olikaan alkuvuosina Ruotsissa, mutta tottuneena kärsimään ja voittamaan vaikeuksia, he ovat saaneet sielläkin luotua uuden kodin. Tosin moni heistä on jo väsähtänyt uuden kodin luomistyössä ja makaa Ruotsinmaan mullassa ikuista unta.

NEUVOSTOLIITON UUTISIA

Suomen lehdissä olevissa Neuvostoliiton uutisissa saattaa — asiallisen sanoman lisäksi — esiintyä koomisia-kin piirteitä. Tämä johtuu olojen ja tapojen erilaisuudesta, käännösvaikeuksista tai jopa toimittajan taitamattomuudesta. Ottakaamme pari esimerkkiä viime kevään uutisista!

Toisessa kerrotaan, että seksi-hakusana on vasta äskettäin päässyt neuvostoliittolaisiin sanakirjoihin. Mikäpä siinä? Jos tieto on tosi, niin tällainenkin, ilmeisesti kevyeksi tarkoitettu uutinen voi olla paikallaan. Onhan siinä myös vakavaa sanottavaa. Se on muuan todiste Neuvostoliitossa vallitsevasta kiitettävästä puhdashenkisyydestä. Mutta koominen tunne syntyy siitä, että uutisessa tuotiin korostetusti esiin sanan kirjoitusasu CEKC. Se on yhtä viisaasti sanottu kuin jos olisi samalla kerrottu esim. ravintola-sanana olevan sanakirjassa PECTOPAH-muodossa.

Toisessa uutisessa kerrotaan Petroskoin suomenkielisen luterilaisen seurakunnan saaneen kasteluvan. Seurakunta on matkakertomuksista tullut myös Suomessa tutuksi ja läheiseksi, joten sen asioiden järjestäytymisestä täälläkin iloitaan. Uutinen oli siis mieluinen ja asiallinen. Mutta jokin särähti. Viranomaisten näet mainitaan vastustaneen seurakunnan kauan vireillä ollutta anomusta »viittaamalla vaatimattoman kirkkorakennuksen puutteellisiin saniteettitiloihin ja huonoon ilmastointiin». Tämä juhlallinen ilmaus on ilmeistä komiikkaa Petroskoin — tai minkä muun Suomenkin kaupungin — laitamien mökkejä ajatellen. Pakostakin joutuu kysymään, eikö tönössä aiemmin ollut avattavaa akkunaa eikä pihanperällä »pietaria»? VS